

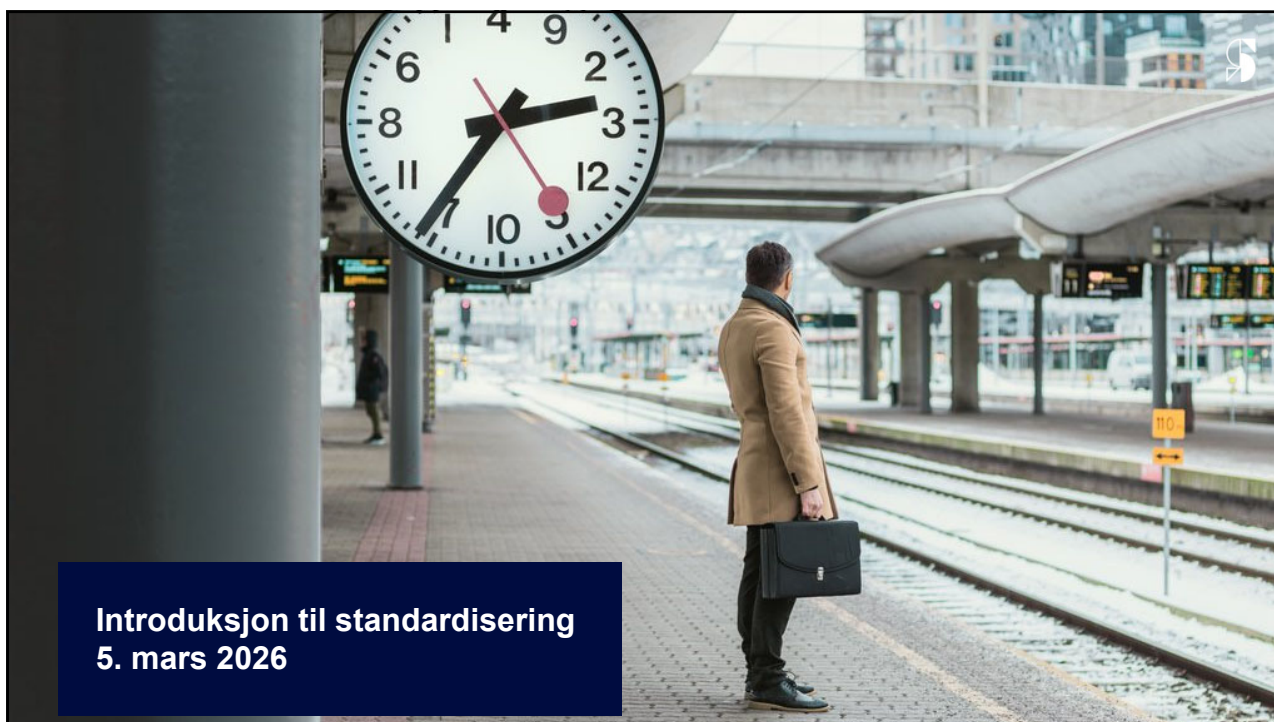
Standardiseringskurs

Introduksjon til standardisering

5. mars 2026

**Standard
Norge**

1

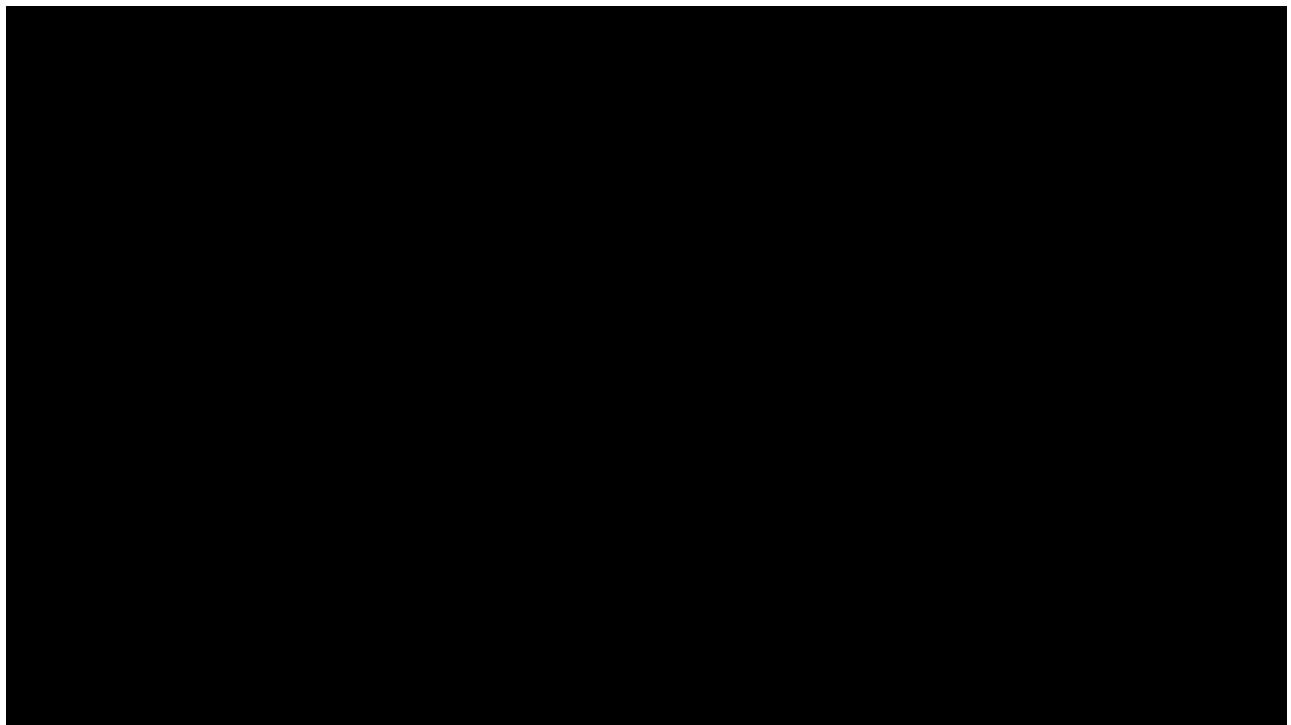

Mål og målgrupper for kurset

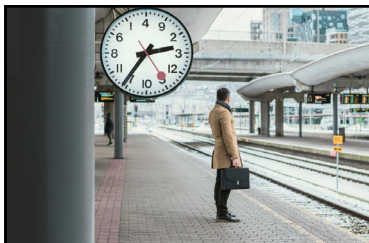
- Generell innføring i standardisering nasjonalt og internasjonalt
 - organiseringen av arbeidet
 - standardiseringsprosessen
- Målgrupper:
 - Nye deltakere i standardiseringsarbeid nasjonalt og internasjonalt
 - Interesserte i standardisering
 - Ønsker oppdatering av kunnskaper

2 Introduksjon til standardisering

2

3

Introduksjon til standardisering

5. mars 2026

- 0900 Velkomst og innledning
0945 Standarder og standardiseringsarbeid
- Hva er standarder?
 - Nivåer, relasjoner, hensikt og utvikling over tid
 - utfordringer, nye krav og nye typer leveranser
- v/ Einar Morten Lassen
- 1045 Standardiseringsarbeidet i praksis
- Påvirkningsmuligheter, høringer og informasjon
 - Å engasjere seg - Hvilket ansvar og oppgaver har du?
- v/ Javad Fahadi
- 1130 Oppgave (brettspill om standardisering)
1200 Lunsj
1245 Oppgave fortsetter
1315 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer
- v/ Einar Morten Lassen
- 1400 Arbeid i komiteen
- v/ Anna Solnørdal
- 1445 Verktøy og tilgang via web
- Standarder på høring og ISOdocuments (prosjektarkiv)
- v/ Javad Fahadi
- 1515 Spørsmål, refleksjoner og kommentarer
1530 Avslutning

Tidene kan bli justert underveis i kurset basert på behov og interesser

4

Samfunnet er avhengig av standarder

- Felles løsninger på felles utfordringer
- Ting fungerer (sammen)
- Forutsigbarhet
- Kvalitet
- Beste praksis
- Effektiv produksjon av varer og tjenester
- Internasjonalisering
- Digitalisering
- Bærekraft og grønn omstilling

5 Introduksjon til standardisering

5

Letter kommunikasjon og samhandling

- Forenkling
- Mulig å sammenligne
 - Likhet der likhet er ønskelig eller hensiktsmessig
 - Hindre uønsket variasjon
- Enklere handel og markedsadgang
 - Handelspolitisk virkemiddel
- Redusere konflikter
- Anskaffelser

6 Introduksjon til standardisering

6

Standard Norges samfunnsoppdrag

Standard Norge skal utvikle standarder til nytte for samfunnet, den enkelte virksomhet og den alminnelige borger. Standard Norge skal arbeide for utstrakt bruk av standarder og standardisering som bidrar til økt verdiskapning, forenkling, effektivisering, innovasjon og økt konkurransekraft.

7 Introduksjon til standardisering

7

En verden der bærekraftig verdiskapning er standard

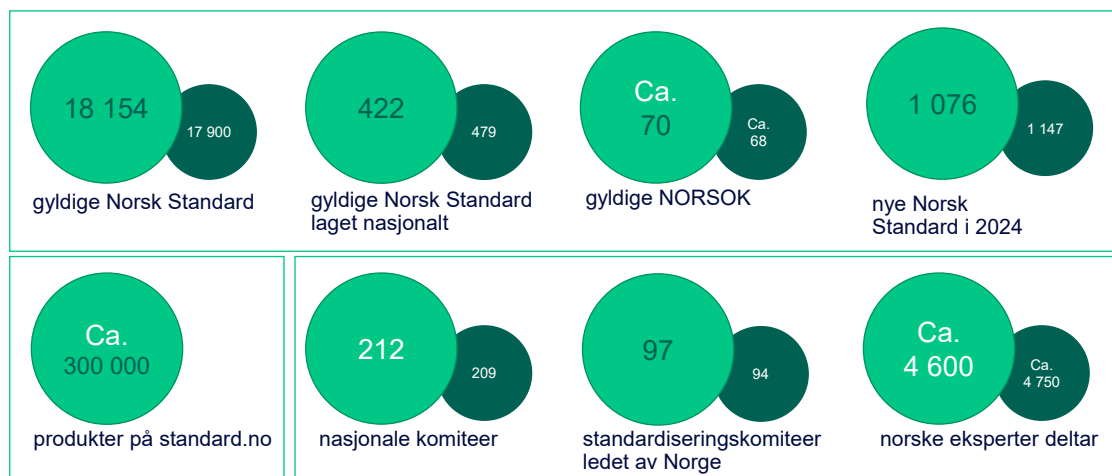
Ny visjon

8

Kort om oss

- Privat, uavhengig, medlemsorganisasjon, non-profit
- Etablert 2003, røtter til 1923
- Standarder på de fleste områder
- Medlem i CEN og ISO
- Offentlig oppdrag
- Kunnskapsbedrift med ca. 95 ansatte
 - Ca. 150 i hele konsernet
- Eier og utgir Norsk Standard, beskyttet varemerke
- Utgir NORSOK

Status ved utgangen av 2025 (noe tall fra 2024)

Norsk innsats i internasjonale komiteer

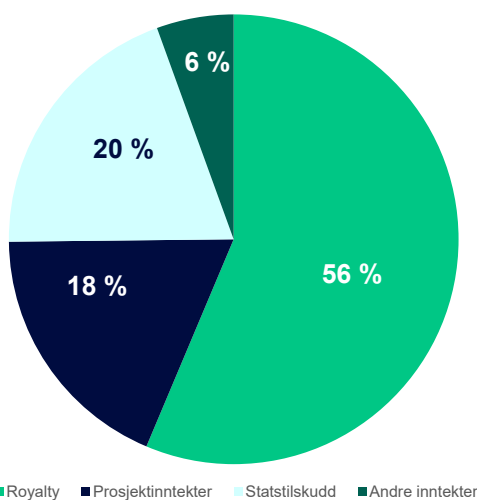

11 Introduksjon til standardisering

11

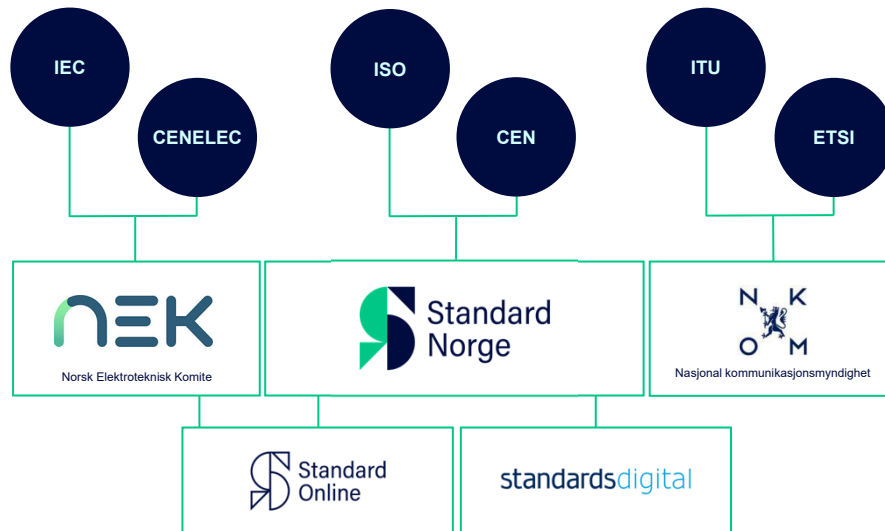
Vår finansiering

12 Standard Norge

12

Standardiseringsorganisasjoner

13 Introduksjon til standardisering

13

Vår rolle er forankret

- Tilknyttet Nærings- og fiskeridepartementet
- Omtalt i Statsbudsjettet og i flere stortingsmeldinger
- «EØS-høringsloven» av 15. aug. 2014 (forordningen om europeisk standardisering)

14 Introduksjon til standardisering

14

Utfordringer

15 Introduksjon til standardisering

- Er Norge på riktig sted til riktig tid internasjonalt?
- Deltakelse fra næringslivet
- Behov for langsiktig engasjement fra eksperter
- Samfunn i stadig endring
 - Riktig prioritering ut fra markedets behov?
- Selge inn nye standardiseringsområder
- Har vi tilstrekkelig finansiering?
- Treffer vi målgruppene med vår informasjon?
- Uforutsette hendelser
 - Geopolitiske forhold
 - Klimaendringer

Standarder og standardiseringsarbeid

1

Hva er en standard?

En standard er en felles «oppskrift» på hvordan noe skal lages eller gjennomføres, og standardisering er prosessen fra idé til ferdig utviklet standard.

2

«Standard

Dokument til **felles** og **gjentatt** bruk, fremkommet ved **konsensus** og vedtatt av et **anerkjent organ** som gir regler, retningslinjer eller kjennetegn for aktiviteter eller resultatene av dem for å oppnå **optimal orden** i en gitt sammenheng».

Internasjonal definisjon

[NS-EN 45020:2006, pkt. 3.2 og ISO/IEC Guide 2:2004]

3

Standarder – Hva og hvorfor?

- Standarder
 - **Definerer krav** til en tjeneste, prosess, produkt, utførelse, metode
 - **Gir veiledning** om beste praksis
 - Gir **felles terminologi og begrepsapparat**
- Sprer **kunnskap**
- **Forenkler** kommunikasjon mellom parter
- **Redusere konflikter**
- **Effektivisering og billigere** produksjon av varer og tjenester
- Sikrer krav til **kvalitet og sikkerhet**
- Sikrer norske bedrifter **tilgang til EUs indre marked og internasjonal handel**
- Regler for **prøving, sertifisering** og akkreditering

4 Standarder og standardiseringsarbeid

4

Standarder

- **beskriver** et produkt (varer og tjenester), et system eller en arbeidsprosess
- utarbeides av **interessegrupper** som ønsker felles spilleregler i markedet
- er **frivillig å bruke**, men brukes ofte som referansedokument

5 Standarder og standardiseringsarbeid

5

Sunn fornuft

Vist til i regelverk

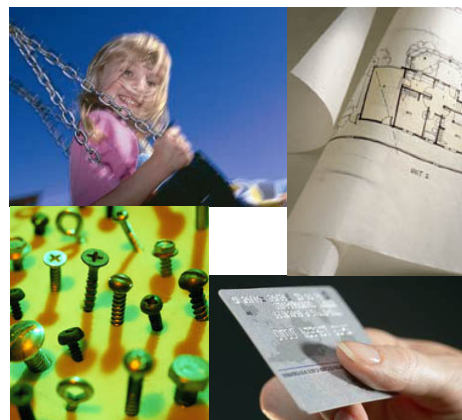
Henvist til i en kontrakt

Tre grunner til å bruke standarder

6

Eksempler

Sirkulær økonomi Cybersikkerhet
Aldrende samfunn
Grønne tak Miljødata
lagring Bank Munnbind
fangst og Musikkrom Eurokoder CO2
Kvalitet BIM og kredittkort
Maskiner Bærekraft Renhold Biometri
Fiskeri og havbruk Fredete bygg
Plast i miljø Biologisk mangfold
Energiforsyning Kunstig intelligens

7 Standarder og standardiseringsarbeid

7

Norsk Standard

- Beskyttet varemerke
- Identifiseres ved:
 - Bokstaver
 - Siffer
- NS - nasjonal
- NS-EN - europeisk
- NS-EN ISO - europeisk og internasjonal
- NS-ISO - internasjonal

8 Standarder og standardiseringsarbeid

8

Andre leveranser enn standarder

- Teknisk spesifikasjon (TS)
- Teknisk rapport (TR)
- Workshop-avtale (CWA/IWA)
- Guide
-
- Blankett
- Norsk Spesifikasjon
-
- Veiledning

Hovedprinsippene for standardiseringsarbeidet

Åpenhet

Alle kan delta:
bedrifter, myndigheter,
forskningsinstitusjoner,
forbrukere og arbeidstakere

Frivillighet

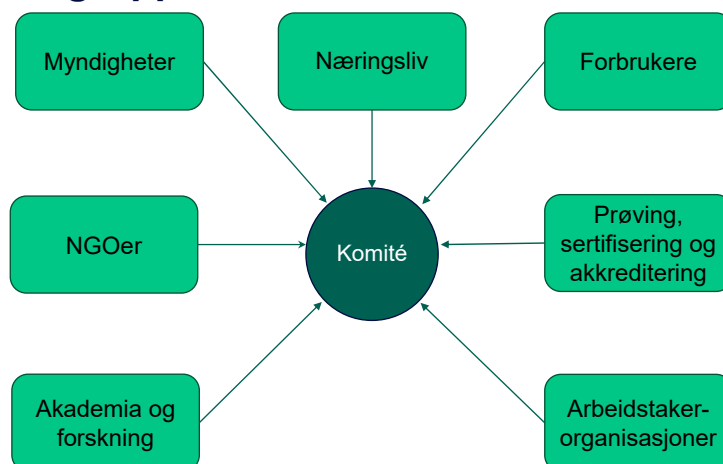
Basert på frivillig deltakelse
fra interesserte/berørte parter

Konsensus

Siktemålet er enighet,
innebærer prosess og
forhandlinger

Interessentgrupper

11 Standarder og standardiseringsarbeid

11

Hvem lager standardene?

Fagpersoner/eksperter:

- Avgjør hvilke standarder som skal lages
- Bestemmer innholdet i standardene
- *Ressursinnsats anslås 400 millioner kroner per år*

Standard Norge:

- Administrerer prosjektene og avstemmingene
- Eier og utgir ferdige standarder

SN/K 613 Håndteringsfri lusetelling i akvakultur

12 Standarder og standardiseringsarbeid

12

70-tallet	34	17 050
etablert	medlemmer	standarder
2 900	545	Ca. 3 000
Standarder under arbeid	komiteer	harmoniserte standarder

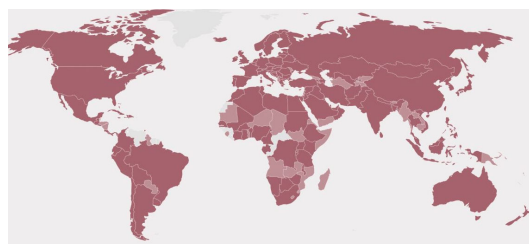
www.cen.eu

13 Standarder og standardiseringsarbeid

13

1947	175	Ca. 26 100
etablert	medlemmer	standarder
4 300	788	2 650
prosjekter	komiteer	arbeidsgrupper

www.iso.org

14 Standarder og standardiseringsarbeid

14

Forpliktelser som medlem av ISO og CEN

- Utgi europeiske standarder (EN) som Norsk Standard (NS-EN)
- Varsle andre medlemmer av CEN om oppstart av nasjonale prosjekter
- Stoppkrav i CEN - ikke tillatt å utføre «konkurrerende» nasjonalt arbeid når europeisk arbeid er startet
- Gjennomføre åpen høring av forslag
- Nasjonal avstemming på standarder
- Lede standardiseringssekretariater
- Delta i besluttende organer
- Årlig rapportering (spesielt CEN)

15 Standarder og standardiseringsarbeid

15

Aspekter å ivareta

- Bærekraft
- Klima og miljø
- Universell utforming (inkl. eldre)
- Forbruker/bruker
- Kjønnsperspektiv
- Små og mellomstore bedrifter (SMB)
- Arbeidstaker
-
- Mange veiledningsdokumenter for å ivareta dette

16 Standarder og standardiseringsarbeid

16

FNs bærekraftsmål

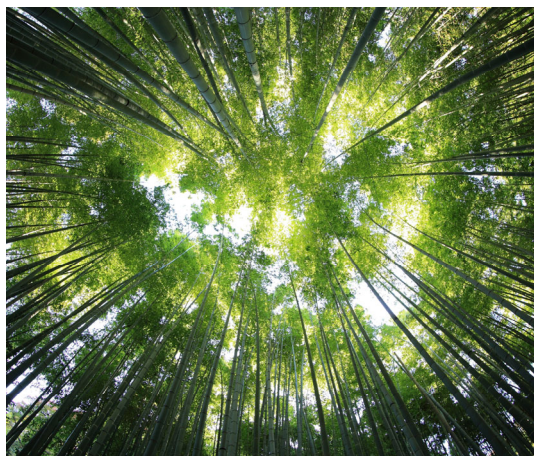
Tusenvis av standarder bidrar til måloppnåelse

17

Miljø og bærekraft

- Skal ivaretas i alle relevante standardiseringsprosjekt
 - Stille krav i standardene om miljø
 - Klimatilpasning
 - Guide 4 Miljø
 - Guide 82 Bærekraft
 - Guide 84 Ivareta klimahensyn
 - IWA 42 Netto nullutslipp
- Eksempler på standarder
 - miljødata, miljøstyringssystem for SMBer, klimaspor, klimagasser, blågrønn faktor
- London declaration (klimaendringer)

18 Standarder og standardiseringsarbeid

18

Sirkulær økonomi

- Handler om mer enn resirkulering
- Vurderes i alt standardiseringsarbeid
- Forventede standarder
 - Ledelsesstandard for sirkulær økonomi
 - Horisontale, sektor/bransje, produktspesifikke

19 Standarder og standardiseringsarbeid

19

Universell utforming

- Tilgjengelighet både fysisk og kognitivt
- Skal ivaretas i alle relevante standardiseringsprosjekt
 - Stille krav i standardene om universell utforming
 - Guide 6 Universell utforming
- Eksempler på standarder
 - boliger, publikumsbygg, uteområder, brukermedvirkning, automater, elektroniske tekstdokumenter, tilgang til tjenester, busser, lydtekniske løsninger, ladeinfrastruktur for elektriske kjøretøy

20 Standarder og standardiseringsarbeid

20

Kjønnsperspektivet

- Ta hensyn til kjønn i utvikling av standarder
 - Skuddsikre vester
 - Kollisjonstestdukker
 - Verneutstyr inkl. vernetøy

21 Standarder og standardiseringsarbeid

21

Tjenestestandarder

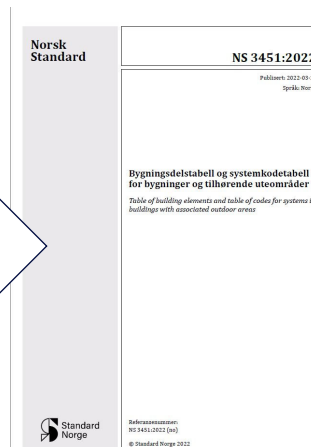
- Tjenester står for mer enn 70 % av sysselsettingen
- Nasjonalt regelverk
 - Ulikt behov for standarder
- Mange nye prosjekter
 - Mange og nye interessenter i forhold til tradisjonell standardisering
- Innhold i standardene
 - Kvalifikasjonskrav
 - Opplæring
 - Klagebehandling
 - Etiske regler
 - Informasjon
 - Måleregler
 - Krav til kvalitet (ytelse)

22 Standarder og standardiseringsarbeid

22

Standarder og lovverket

23 Standarder og standardiseringsarbeid

23

Formaliteter og samspill

- Norske lover og forskrifter
 - Lover og forskrifter viser til Norsk Standard på noen områder (mest utbredt innenfor bygg, nå også som en konsekvens av europeisk lovgivning)
- Europeisk regulering
 - Direktiv og forordninger viser til standarder som en måte å overholde de overordnede kravene i direktivene på. Overordnede direktiver med detaljer i standardene.
 - Standarder spiller en nøkkelrolle for å etablere et felles europeisk marked
- WTO-regimet
 - Det forutsettes at man benytter internasjonale (globale) standarder så fremt det er mulig/de finnes
 - Disse har høyere status enn nasjonale standarder

24 Standarder og standardiseringsarbeid

24

Europeisk modell (ny metode)

